

Öğrenci C:

Braudel ve Bloch

1. Kesişen Ölçekler

Her iki okumada da, ama özellikle Braudel’de, bana en ilginç gelen, her iki yazarın da farklı zaman ve mekan ölçeklerinin kesişmesini, çok komplike tarihleri anlatmak için kullanmaları. İkisi de, tek bir zaman ve mekan ölçüsünü diğerlerine göre daha fazla vurgulamak yerine, çevrenin, görece uzun vadeli sosyal ve tarihsel politik eğilimlerin ve belirli olayların (“tarihin kısa ömürlü şeyleri” Braudel, 901) kesişmesine odaklanarak yapıyorlar. (Genel olarak ikna edici bulduğum) hikayeleme metodu, tek bir mekansal ve zamansal ölçüyle ilgili gözlemlerin tam olarak anlaşılması için diğer ölçülerde gözlemlere de ihtiyaç olduğunu hissettiriyor.

Braudel son kategori olan ‘olayın’ tartışmaya eklemekte tereddütlü davranıyor, ama sonunda ekliyor, ve bunun Akdeniz’in tarihinin tüm detaylarını görebilmek için gerekli olduğunu savunuyor. Uzun vadeli eğilimleri çalışmanın olayları çalışmaktan ayrı tutulması gerektiğini öne sürmesine rağmen, “bizim için... hep iki zincir olacak – bir değil,” ve metini düzenlerken oldukça ayrı zaman ve mekan ölçülerini tartıştığı bölümler koymasına rağmen, metinde farklı ölçüleri kullandığı gözlemlerini kesiştiriyor (902). Aslında, Braudel okumasının en önemli ve ilgi çekici haberleri, ölçüleri kesiştirdiği yerlerden geliyor. “Fakirlik ve Eşkıyalık” tartışması buna iyi bir örnek (734’te başlıyor). Önce, eşkıyalık hakkında orta-ölçekli gözlemler diğer konjonktürel gözlemlerle eşleştirilmiş: sınıf mücadelesi fikri ve eşkıyalarla devlet arasındaki ilişkiler. Ama sonra Braudel eşkıyalığı dağlara bağlıyor. “gücün düşmanları eşkıyalar çoğunlukla devlet otoritesinin zayıf olduğu yerlerden çıktılar: bölüklerin saldıramayacakları ve devletin hiçbir hakkının olmadığı dağlardan...” (746). Burda Braudel ilk bölümdeki dağlar ve kanunsuzluk tartışmasına gönderme yapıyor: “Ama dağlar... denizle... aynı derecede önemli bir faktör... modern devletin kurulmasına karşı ayaklanmada...” (39). Böylece fiziksel Akdeniz’in makro-ölçü arka-planıyla orta-ölçekli eğilim olan kanunsuzluğu birleştiriyor. Braudel şunu söylüyor gibi görünüyor, orada yaşayan insanlar olmasa dağlar anlamsız olurdu, aynen kanunsuzluğun da dağlar olmasa daha az yaygın olabileceği gibi.

Bloch’un genel argümanı kesişen mekansal ve zamansal ölçülere iyi bir örnek. Su değirmeninin benimsenmesinin, düşünüldüğünden daha uzun sürmesinin nedeni, büyük oranda, makro-ölçülü yapıların (Avrupa’nın bazı kısımlarında güvenilir su rezervlerinin

olmaması), orta-ölçekli eğilimlerin (esnaf ve sanatkarların gücü, üst sınıfların sermaye birikimini daha kapitalist metotlarla yapma hareketi) ve küçük-ölçekli olayların (hane seviyesinde değişime karşı koyma) birleşmesine dayanıyor. ‘Daha iyi’ teknolojinin yaygın kullanımının, mantığa ters gelen, görünürdeki gecikmesi, böylelikle farklı zamansal ve mekansal ölçekli faktörlerin birleşmesiyle açıklanıyor.

2. Çevreye Vurgu

Üçüncü bölümün girişinde, Pigabiol, Barudel’e yazarak belirtiyor ki Braudel [olayları] “tam ters bir biçimde de yazabilirdi” (903). İlk önce bu cümleye hak verdim, katıldım; ilk bölümde okuduğum ve ilişkileri hakkında hiçbir fikrimin olmadığı örneğin Sardina, Lunigiana ve Clabria’yı hatırladım. Ancak Lepanto’yla ilgili bölümü okuduğumda Braudel’in metni neden böyle organize ettiğini anlamaya başladım. Filoların 7 Ekim Savaşından önceki hareketleri hakkındaki pasajda olayları algılayışım değişti. “Veniero, Venedik’teki diğer deniz filolarıyla birlikte Adriatik’te kısırılmaktan kurtulabilmek için Morea ve Arnavutluk sahiline yaklaştığı gibi ordan ayrıldı...” (1099). Braudel’in Adriatik’in kanalsı şeklinden Adriatik’e girişin haritasıyla beraber bahsettiği “Denizler ve Sahiller” adlı bir önceki bölüm olmaksızın, bu manevranın önemi benim için net olmayacaktı (124).

Büyük-ölçekli bağlamlar olmadığında bu olaylar bir yere yerleşmiyor. Beni rahatsız eden bir şey, ki bu Bloch’ta da var, çalışmayı böyle organize etmekle, Braudel fiziksel çevrenin insan eylemine etkisine çok fazla vurgu yapıyor olabilir. Bloch da akarsuların kesik kesik doğasının su değirmeninin yaygınlaşmasını yavaşlatıp yavaşlatmadığını soruyor. Ama bence, ölçülerin kesişimi olarak tarih fikri bu problemi çözüyor. Her iki okumada da, çevresel determinizmi azaltmak için ölçülerarası bağlantıların örnekleri yeterince var. Braudel çevre anlatımında bile insanın hikayesini sürdürüyor. Bu benim aklıma, Braudel’in, fiziksel çevrenin insan aktörlerin dışında hiçbir işe yaramadığına ve insanların, aslında çevresel faktörlerden bağımsız davranabilen aktörler olduğuna inandığını getiriyor. Bloch’un, işgücü ve baskı/zorlamanın su değirmenlerinin yaygınlaşmasının nedeni olarak verildiği son çözümlenmeleri ve sosyal eğilimlere ve küçük-ölçekli karşıkoymaya yaptığı vurgu, çevrenin bir türevi olmaktan çok uzaklar.